

Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych sem.II

Podstawy przedsiębiorczości **zjazd 9**

Tematy:

1. System bankowy – co to jest?
2. Struktura systemu bankowego w Polsce.
3. System bankowy w Polsce – podstawa prawna.
4. Podsumowanie.

1. Większość z nas choć raz w życiu miała do czynienia z bankiem. Niewielu wie jednak o tym, iż banki komercyjne to zaledwie jeden z wielu organów całego systemu bankowego. Co tworzy ten system? Jakże wyróżniamy jego filary? Które akty prawne regulują jego istnienie?

SYSTEM BANKOWY – CO TO JEST?

Mianem systemu bankowego określa się złożoną siatkę instytucji bankowych wraz z szeregiem zasad i norm, jakie określają wzajemne powiązania organów systemu i ich stosunki z otoczeniem. Uważa się, że klasycznym modelem systemu bankowego dla gospodarek rynkowych jest tak zwany dwuszczeblowy system instytucji bankowych. Nadrzędnym organem takiego systemu jest bank centralny, przez wielu określany mianem „banku banków”. Drugi (niższy) szczebel struktury składa się z banków komercyjnych, czyli banków świadczących usługi klientowi masowemu.

Podział banków komercyjnych (operacyjnych) nie jest oczywisty. Większość z nas wyróżnia banki w formie spółek akcyjnych (najbardziej popularne banki w Polsce, np. Pekao S.A., mBank, Millenium itp.) oraz banki spółdzielcze. Podział ten jest jak najbardziej poprawny, choć warto doprecyzować, że niektóre z tychże banków określane są mianem uniwersalnych (gwarantujących szeroki wybór produktów i usług), a niektóre klasyfikują się do grona banków wyspecjalizowanych (posiadających ofertę nastawioną na konkretny obszar rynkowy, np. hipoteki lub inwestycje).

Ważne!

Do banków komercyjnych nie zalicza się spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (tak zwanych SKOK-ów). Wielu konsumentów myli kasy z bankami spółdzielczymi, nie zdając sobie sprawy, że obie te instytucje regulowane są zupełnie innymi przepisami prawa.

Warto dodać, iż cały system bankowy wchodzi w skład szerszego systemu finansowego. Ten z kolei jest częścią nadrzędnego względem siebie systemu ekonomicznego. Bez systemu ekonomicznego niemożliwe byłoby dziś kontrolowanie i utrzymanie krajowej gospodarki. Jego podstawowym i ostatecznym celem jest zaspokajanie potrzeb poprzez wytwarzanie produktów i usług. System bankowy odgrywa w tym obszarze

znaczącą rolę, przyczyniając się chociażby do podtrzymywania ruchu pieniądza dzięki udzielanym pożyczkom, kredytom czy gwarancjom.

STRUKTURA SYSTEMU BANKOWEGO W POLSCE

Każde państwo odpowiedzialne jest za ukształtowanie własnego systemu finansowego, w tym oczywiście systemu bankowego. Nie inaczej było w przypadku Polski. Ekspertcy uważają, że polski system bankowy składa się z trzech najważniejszych filarów. Mowa o instytucjach stabilizujących, tworzących rynek oraz o organach pomocniczych. Poniżej przedstawiamy krótką charakterystykę każdego z tych filarów.

Filar stabilizujący

Instytucje stabilizujące system bankowy są odpowiedzialne za nadzorowanie prawidłowego funkcjonowania całego systemu. Najważniejszym ich organem jest oczywiście polski bank centralny, a więc Narodowy Bank Polski. Instytucja ta zajmuje się przede wszystkim regulowaniem płynności banków i wspieraniem ich stabilności finansowej. Z tego względu NBP nazywany jest przez wielu „bankiem banków”.

Oprócz banku centralnego za instytucję stabilizującą system bankowy w Polsce uznaje się także Komisję Nadzoru Finansowego. Jako organ nadzorujący KNF zapewnia kontrolę nad prowadzeniem działalności bankowej oraz podejmuje działania służące prawidłowemu funkcjonowaniu rynku.

Trzecim organem filaru stabilizującego jest Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Instytucja ta gwarantuje depozyty banków w Polsce, a ponadto realizuje działalność pomocową w stosunku do instytucji bankowych zagrożonych upadłością. Do zadań BFG zalicza się również gromadzenie i analizowanie informacji o bankach objętych systemem gwarantowania.

Filar instytucji tworzących system

Za właściwy trzon systemu bankowego uważa się instytucje tworzące rynek, a więc tak zwany sektor bankowy. Mowa tu oczywiście o bankach operacyjnych, a więc tych, które swą ofertę kierują bezpośrednio do konsumentów. Dzielimy je na banki komercyjne o statusie spółki akcyjnej, banki spółdzielcze i oddziały innych instytucji kredytowych.

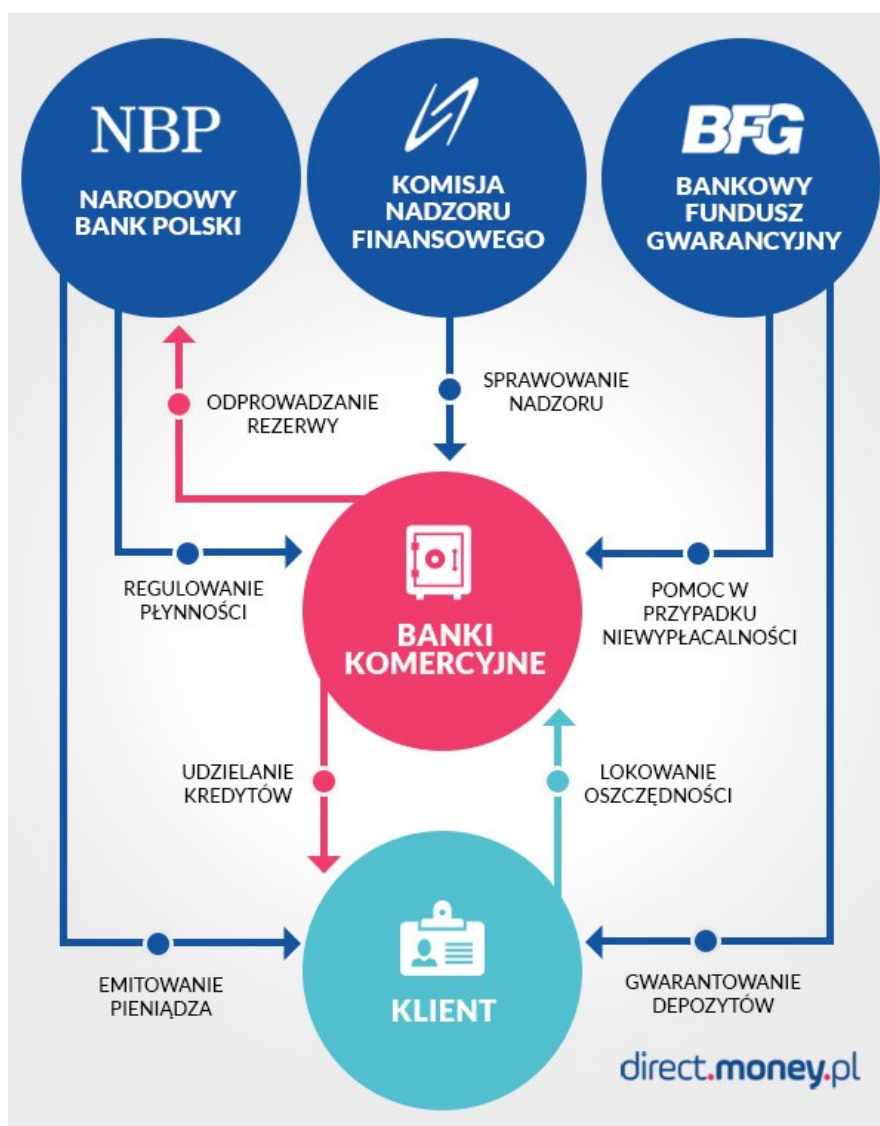
W tym miejscu warto również wspomnieć o wyjątkowym banku – Banku Gospodarstwa Krajowego. Nie jest on ani bankiem komercyjnym, ani spółdzielczym; określa się go mianem państwowego banku rozwoju. Najważniejszą misją BGK jest dążenie do rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz wspieranie sektora publicznego w realizacji jego zadań.

Filar pomocniczy

Trzeci, ostatni już, filar polskiego systemu bankowego tworzą instytucje, które wprawdzie nie prowadzą działalności depozytowo-kredytowej, lecz których działalność bezpośrednio wpływa na jakość funkcjonowania całego rynku bankowego. Mowa tu między innymi o emitentach kart płatniczych (bez których ciężko dziś wyobrazić sobie działalność banków) czy instytucjach ubezpieczających (współpracujących z bankami chociażby na zasadzie udzielania **ubezpieczeń kredytów**).

Filar pomocniczy polskiego systemu bankowego współtworzą również: Krajowa Izba Rozliczeniowa, Biuro Informacji Kredytowej, Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych czy Związek Banków Polskich. Funkcje pełnione przez każdą z tych instytucji są różne, lecz podobnie ważne i kluczowe dla bezpiecznego funkcjonowania sektora bankowego w Polsce.

SYSTEM BANKOWY W POLSCE – PODSTAWA PRAWNA

Podstawowym aktem prawnym, który reguluje kwestię funkcjonowania polskiego systemu bankowego, jest oczywiście Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku, powszechnie znana jako Prawo bankowe. Dokument ten wszedł w życie z początkiem 1998 roku, choć warto zaznaczyć, iż od tamtego czasu był wielokrotnie nowelizowany (dlatego akt posiada obecnie tekst ujednolicony). Treść ustawy znaleźć można w Dzienniku Ustaw nr 140 na rok 1997, pod pozycją 939.

W dokumencie czytamy:

§

PODSTAWA PRAWNA

Ustawa określa zasady prowadzenia działalności bankowej, tworzenia i organizacji banków, oddziałów i przedstawicielstw banków zagranicznych, a także oddziałów instytucji kredytowych oraz zasady sprawowania nadzoru bankowego, postępowania naprawczego, likwidacji i upadłości banków.

Art. 1. Prawa bankowego

Inne ważne dokumenty stanowiące podstawę prawną działania krajowego systemu bankowego to między innymi:

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. 1997 nr 140 poz. 938 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz.U. 1997 nr 140 poz. 940 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 lipca 2006 roku o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. 2006 nr 157 poz. 1119 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. 2016 poz. 996 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U. 2000 nr 119 poz. 1252 z późn. zm.).

PODSUMOWANIE

System bankowy w Polsce – najważniejsze informacje

1. Mianem systemu bankowego określa się złożoną siatkę instytucji bankowych wraz z szeregiem zasad i norm, jakie określają wzajemne powiązania organów systemu i ich stosunki z otoczeniem.
2. Cały system bankowy wchodzi w skład szerszego systemu finansowego. Ten z kolei jest częścią nadrzędnego względem siebie systemu ekonomicznego.
3. Klasycznym modelem systemu bankowego dla gospodarek rynkowych jest tak zwany dwuszczeblowy system instytucji bankowych. Nadrzędnym organem takiego systemu jest bank centralny. Drugi (niższy) szczebel struktury składa się z banków komercyjnych.
4. Polski system bankowy składa się z trzech najważniejszych filarów. Mowa o instytucjach stabilizujących, tworzących rynek oraz o organach pomocniczych.
5. Instytucje stabilizujące system bankowy są odpowiedzialne za nadzorowanie prawidłowego funkcjonowania całego systemu. Najważniejszym ich organem jest oczywiście polski bank centralny, a więc Narodowy Bank Polski.
6. Oprócz banku centralnego za instytucje stabilizujące system bankowy w Polsce uznaje się także Komisję Nadzoru Finansowego oraz Bankowy Fundusz Gwarancyjny.
7. Za właściwy filar systemu bankowego uważa się instytucje tworzące rynek, a więc tak zwany sektor bankowy. Mowa tu oczywiście o bankach operacyjnych, a więc tych, które swą ofertę kierują bezpośrednio do konsumentów.
8. Trzeci filar polskiego systemu bankowego tworzą instytucje, które wprawdzie nie prowadzą działalności depozytowo-kredytowej, lecz których działalność bezpośrednio wpływa na jakość funkcjonowania całego rynku bankowego. Są to tak zwane instytucje pomocnicze.
9. Filar pomocniczy polskiego systemu bankowego tworzą między innymi: Krajowa Izba Rozliczeniowa, Biuro Informacji Kredytowej, Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych i Związek Banków Polskich, a także emitenci kart oraz instytucje ubezpieczające.
10. Podstawowym aktem prawnym, który reguluje kwestię funkcjonowania polskiego systemu bankowego, jest oczywiście Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku, powszechnie znana jako Prawo bankowe.